

Бенките, как да ги предпазим от слънцето?

др. Каляшева за списание Кенгуру юни 2015

ТОПЛИТЕ МЕСЕЦИ ДОЙДОХА, ВСИЧКИ ЗНАЕМ, ЧЕ ТРЯБВА ДА ВНИМАВАМЕ С БЕНКИТЕ, НО КАК ДА ГИ ПАЗИМ ОТ СЛЪНЦЕТО?

Допитваме се до д-р Петрана Каляшева, дерматолог и венеролог, завеждащ кабинет "Болести предавани по полов път" в Център за кожно-венерологични заболявания в София-град и София-област.

Можете ли да ни дадете практични съвети как да пазим бенките от слънцето?

В българския език с понятието бенка често се наричат разнообразни образувания по кожата на тялото, които могат да бъдат пигментирани или не. На дерматологичен език бенката се нарича невус.

В последните години статистиката е изключително тревожна, което наложи тази широка медийна тенденция да се говори за вредата от слънчевите лъчи. От една страна, причината е злоупотребата със слънцето, а също така и промяната в атмосферните условия – изтъняването на озоновия слой.

Случаите на рак на кожата се увеличиха драстично през последните години. В 80-85% от от тях специалистите определят, като причина слънчевите лъчи и солариумите. Два пъти се е повишила честота на рак на кожата в сравнение с миналото десетилетие.

Най-важното нещо за предпазване от злокачествени заболявания на кожата е самонаблюдението. Един път месечно пред огледало оглеждайте видимата част от тялото си. Добре е да помолите член от семейството да огледа за промяна в някоя съществуваща бенка или дали има новопоявила се такава по тези части на тялото, които не можете да видите, като гръб и др. Голяма част от меланомите (най-злокачествения рак на кожата) се появяват на ново място, а не се развиват на базата на съществуваща бенка.

Минимум веднъж годишно посещавайте дерматолог за консултация дали имате потенциално опасни невуси и какви мерки трябва да вземете преди да се изложите на слънце.

Можем да разделим бенките на две категории – придобити и вродени. Можем ли да сме спокойни, че вродените не търпят промяна и не се развиват във времето?

При вродените невуси потенциалният риск за израждане в злокачествен рак се свежда до това какъв размер ще достигнат в края на пубертета. При тези, които са по-големи от 7 см, има 10 % риск да се изродят. Тези, които са по-малки са с минимален риск. Пак ще подчертая, основното за предпазване и ранно откриване на това онкологично заболяване е самоизследването, както и консултацията поне веднъж годишно при дерматолог. Над 60% от случаите на меланом се откриват от самия пациент.

Всички ли бенки са опасни?

Не, не всички бенки са опасни, по-често повечето от тях са безобидни, но само опитен специалист може да определи вида им и раковия потенциал.

А как да различим опасните?

Това са т.нар. диспластичните невуси. Те са най-често на нивото на кожата, с неправилна форма и неравномерен цвят. Най-важният показател за аларма „злокачествено израждане“ е промяната в размера и придобиване на неясни граници. Освен това, трябва да се внимава с бенките по рождение, които са с окосмяване, груб релеф и диаметър над 7 см. Те също са потенциално опасни.

КАРЕ

Промени които сигнализират, че бенката може да е вече опасна са: асиметрична форма, недобре очертани граници, промени в цвета, изпъкналостта, оцветяването и най-важното, ако диаметърът на бенката е станал над 5-6 мм. Всяка от тези характеристики е насочваща за незабавна консултация с лекар. Потърсете консултация с дерматолог и ако след лятното слънцегреене сте забелязали нови пигментни лезии по кожата си.

В какви случаи вие, специалистите препоръчвате оперативно отстраняване?

Трябва да се отстраняват невусите, които са потенциално опасни. Най-важният показател за това, че бенката трябва да се махне, е промяната в размера и очертаванията. Освен това, трябва да се махат и бенките по рождение, които са с окосмяване, груб релеф и диаметър над 7 см.

Само в България се смята, че бенки не бива да се махат. От векове това съществува в нашата народопсихология. На повечето езици народният израз за бенка е "майчин" или "родилен" белег. В средновековието са му придавали някакво мистично и религиозно значение и оттук може би идва и схващането, че бенката не трябва да се отстранява. Освен у нас, никой друг народ няма подобно поверие. Отстраняването на бенките по правилен начин е безопасно.

Препоръчва ли се премахване на бенки, които не са опасни?

Ако бенката е изложена на честа травма при механична епилация, порязване при бръснене или травми от бельо, колани и т.н. и това създава безпокойство и дискомфорт, може да се отстрани естетично и с това проблемът да се реши окончателно.

На какво ниво е днешната медицина и кои са най-новите методи за отстраняване?

Злокачествените тумори и съмнителните невуси трябва да се отстранят хирургично, на безопасна дълбочина, така че да могат да бъдат изследвани хистологично от патолог. Използването на лазер или електронож не е подходящ метод точно по тази причина. Голяма грешка е съмнителни бенки да се отстраняват по този начин и да не се изследват хистологично. След време може да се окаже, че се касае за злокачествен тумор, който вече е дал разсейки.

Напоследък се говори много за нови лечебни средства под форма на кремове, провокиращи имунна реакция върху кожния участък, върху който се нанасят. За няколко месеца туморните клетки и доброкачествени, и злокачествени, се унищожават частично или напълно. Те се използват при много възрастни хора с повърхностни карциноми или предкарциномни лезии, главно старчески, слънчеви промени, базоцелуларен карцином, които не могат да понесат операция или лъчетерапия. Има съобщения за използването им при някои от пигментните тумори в начален стадий, но все още няма сигурни данни за успеха в крайния резултат. Най-сигурният медицински метод остава хирургичното премахване с последващо хистологично изследване.

С уважение: П. Каляшева